

GALÉRIA PILNÁ HUDBY

CYKLUS KOMORNÝCH KONCERTOV
XI. ROČNÍK

PROGRAMOVÝ BULLETIN
JESEŇ 2017

GALÉRIA UMENIA ERNESTA
ZMETÁKA V NOVÝCH ZÁMKOCH

26/9/2017

PROTI NOCI

BURLAS / DRUŽECKÝ / PIAČEK / MATEJ / MILAKOVIČ

LOTZ TRIO RONALD ŠEBESTA, RÓBERT ŠEBESTA, SYLVESTER PERSCHLER –
DOBOVÉ BASETOVÉ ROHY

PROGRAM

Martin Burlas:

Sailing against the Night

Juraj Družecký:

*Divertissement pour trois Cor de Basset
Moderato*

Marek Piaček:

Pustatina I.

Daniel Matej:

3m für W. A. M.

Juraj Družecký:

*Divertissement pour trois Cor de Basset
Menuetto*

Marek Piaček:

Pustatina V.

Boško Milakovič:

The Inner Singers

Juraj Družecký:

*Divertissement pour trois Cor de Basset
Allegretto Scherzando*

Marek Piaček:

Pustatina VII.

Juraj Družecký:

*Divertissement pour trois Cor de Basset
Menuetto*

Marek Piaček:

Pustatina VIII.

Juraj Družecký:

*Divertissement pour trois Cor de Basset
Rondo*

Vznik súčasného repertoáru pre tri basetové rohy je akousi revitalizáciou pôsobenia týchto formácií v hudobnej praxi posledných dekád 18. a začiatku 19. storočia. Basetový roh ako nástroj klarinetového typu v nižšom ladení vznikol zrejme pri hľadaní nových zvukových možností klarinetu cca v 60. rokoch 18. storočia. Vo Viedni zažil svoje zlaté obdobie. Vďaka tvorbe W. A. Mozarta získal nezastupiteľné miesto vo vrcholných operných, chrámových a komorných dielach. Podstatnú rolu v tomto procese však zohral aj Mozartov priateľ a klarinetový

virtuóz Anton Stadler, ktorý svojou hráčskou charizmou inicioval vznik týchto výnimočných partov. Spolu so svojim bratom Johannom a Raymundom Griessbacherom vytvorili aj jedno z prvých trií basetových rohov. Túto formáciu však na rozdiel od podobných zoskupení netvorili tri rôzne nástroje, ale jeden multiplikovaný basetový roh. Ten vďaka rozsahovej dispozícii (tri a pol oktávy) dokázal v trojici zahrať hudbu porovnateľnú so štruktúrou sláčikového tria; vrchný hlas korešpondoval s husľami, stredný s violou a spodný s violončelom. Za predpokladu, že trio tvorili rovnocenne disponovaní hráči, formácia basetových rohov poskytovala maximálnu sonoristickú homogénnosť i podstatne viac možností na kríženie a zámenu jednotlivých hlasov. Zatiaľ čo v dobovom repertoári sa táto možnosť využíva len zriedkavo, v nových skladbách je tendencia využitia tohto javu zreteľná oveľa viac.

Dobový repertoár tria basetových rohov patrí do kategórie hudby, ktorú nazývame *Harmoniemusik*. Tento nemecký termín označuje hudbu určenú pre dychové nástroje, pričom počet použitých nástrojov variuje od jednoduchých duet až po veľké ansámble. Trio basetových rohov na konci 18. storočia patrilo k rozšíreným formáciám, čo dokazuje (okrem iného) množstvo dochovej hudby. Repertoár tria basetových rohov sa skladá z hudby, ktorá má skôr zábavný charakter a jej počúvanie obvykle nevyžaduje plnú pozornosť poslucháča. Tieto kompozície sa často označovali názvami ako divertimentá, serenády, partity atď. Skutočný charakter tejto hudby na konci 18. storočia však často pod povrchom jednoduchosti skrýva značnú duchovnú hĺbku.

Program, ktorý si Lotz Trio pripravilo pre dnešný koncert, predstavuje nezvyčajnú koláž novej a starej hudby. V procese tvorby a realizácie novovznikajúcich diel, ktoré tvoria jeho podstatnú časť, museli prejsť interpreti aj skladatelia určitou dezilúziou vlastných očakávaní: členovia Lotz Tria korigovaním predstavy o tom, že súčasní autori budú dôsledne dodržiavať pôvodnú idiomatiku písania pre basetový roh a kompozície budú napísané viac-menej v starom štýle, skladatelia zase akceptovaním skutočnosti, že vývojový stav basetových rohov „mozartovského“ typu (na ktorých hrá Lotz Trio) poskytuje obmedzenejšie hracie možnosti ako ich moderné varianty.

Finálne tvary realizovaných diel si však aj napriek vzájomnému približovaniu sa k možnému kompromisu zachovali vysokú štýlovú autonómnosť jednotlivých skladateľov. Spolu s tromi „divertimentami“ z rozsiahlej zbierky tridsiatich troch *Divertissement Pour Trois Cors de Bassett* stredoeurópskeho skladateľa **Juraja Družeckého** tak tvoria kolekciu skladieb s maximálnou konceptuálnou diverzitou, pričom ponúkajú nový i tradičný pohľad na hudobné využitie tria basetových rohov.

Introvertný, ponuro-smutný afekt v hudbe pre tri basetové rohy je špecifickým spôsobom rozpracovaný v skladbe **Martina Burlasa** *Plavba proti noci*. „Spojenie neoromantickej hudby hranej na nástrojoch z oveľa staršieho obdobia obohacuje výber mojich paradoxov. Vzniká tým samozrejme veľmi otázná situácia a nálada, ktorá je zvukovo pomerne zraniteľná. Poslucháč

sa musí s touto realitou vyrovať sám. Skladba je však rovnako dobre realizovateľná aj na iných nástrojoch s podobným rozsahom, napr. na violončelách“.

Séria ôsmich skladieb **Mareka Piačeka** *Pustatina I – VIII* (z ktorej na dnešnom koncerte zaznejú tri) vznikla „ako hudba predeľujúca prednes poézie T. S. Eliota“. „Je to hudba tonálna. Alterácie a chromatismy vytvárajú nezvyčajný kontrast s nástrojovým obsadením historických basetových rohov. Skladba má dve možnosti uvádzania: ako by to bola jedna skladba, alebo ako krátke „znelky“ medzi jednotlivými úsekmi koncertu, divadelného predstavenia, respektíve čítania poézie. Obe možnosti sú tektonicky rovnocenné“.

Základné hudobné gesto *Pustatin I, V, VII* tvorí komplementárna pulzácia spodných dvoch hlasov s pridanou melódiou v hornom hlase. Tradičnú sadzbu partov tria narúša ich občasný prekríženie vybočením horného hlasu smerom nadol.

3m fir W·A·M Daniela Mateja je skladbou, ktorej pôvodná verzia vznikla v marci roku 2006. „Moja pocta Mozartovi je v nejakej podobe ovplyvnená tým, čomu sa venujem posledné roky a čomu hovorím „komponovanie v reálnom čase“. Pri jej písaní som veľa rozmýšľal nad tým, čo všetko sa dá (ešte) vymyslieť používaním vlastných aj dobových klišé. Aj Mozartove divertimentá pre trio basetových rohov (KV 439b), ktoré som popri komponovaní študoval, sú napokon asi skôr z kategórie skladieb písaných „v reálnom čase“ (teda rýchlo) a sú plné jeho vlastných aj dobových klišé... V prepracovanej verzii z júla 2008 som síce urobil niekoľko (roz)vážnych rozhodnutí a zmien, ktorými som trochu poprel predošlé vyhlásenie o rýchlom komponovaní (tejto skladby), pretože po dvoch rokoch sa niektoré nápady ukázali ako neplodné a bolo ich potrebné nahradiť inými, pôvodná idea použitia dobových aj vlastných klišé však zostala prítomná aj v tejto verzii“.

Vďaka opätovnému hľadaniu, skúšaniam autora s interpretmi sa v *3m fir W·A·M* podarilo výraznejšie ako v ostatných dielach efektívne skĺbiť štýl skladateľa so špecifickými idiómami (klišé) basetových rohov. Vďaka tomu pôsobí spojenie moderného hudobného myslenia s historickými nástrojmi pomerne hladko a harmonicky.

The Inner Singers Boška Milakoviča je afektovo sugestívnou skladbou, využívajúcou štvrttóny, ale aj spievanie a fúkanie do nástrojov. Skladateľ vníma kompozíciu ako „introvertnú hudbu“, v ktorej hráči na basetových rohoch tvoria tón dychom podobne ako speváci. „...Keďže ľudský spev pochádza zvnútra, vnímam ho ako introvertný (preto „inner singers“) ... Zvuková masa (hudba), tvorená tónmi dychových nástrojov (ľudským dychom) je najprirodzenejšia, najkrajšia. Vie najlepšie napodobniť prírodu. O to ide aj v *The Inner Singers*... Dôležité nie sú samotné tóny, ale zvuková masa evokujúca nezainteresovaný pohľad zhora, z diaľky. Rovnako dôležitým aspektom skladby je čas; hudobný čas, čas na znenie, doznievanie a ticho (pauzu)“.

Róbert Šebesta (skrátene)

Lotz Trio je formácia pomenovaná po fenomenálnom nástrojárovi Theodorovi Lotzovi (1746 — 1792), ktorý bol významnou postavou hudobnej kultúry na Slovensku. Na kópiách unikátnej sady Lotzových basetových rohov z hradu Krásna hôrka uvádza najmä tvorbu hudobného génia Wolfganga Amadea Mozarta. V jeho diskografii sa tiež nachádza nahrávka unikátnej sady skladieb súčasných slovenských autorov Martina Burlasa, Mariána Lejavu, Daniela Mateja, Boška Milakoviča a Mareka Piačeka, napísaných pre historické basetové rohy (HF 2008). V ostatných rokoch sa formácia venuje systematickému rozvoju hudobnej kultúry na Slovensku v projektoch *Lotz Trio v slovenských šľachtických rezidenciách* a *Harmónia kritického klasicizmu* a v zahraničí v cykle *Slovak period & contemporary basset horn treasures*. Lotz Trio pravidelne účinkuje v rámci európskych hudobných festivalov doma i v zahraničí.

10/10/2017

BABYLONSKÁ VEŽA

KAGEL / MONK

EVA ŠUŠKOVÁ – SÓLOVÝ SPEV, KONCEPT, UMELECKÉ VEDENIE VOKÁLNEHO ANSÁMBLU; **PETER MAZALÁN** – SÓLOVÝ SPEV, SCÉNICKÁ REALIZÁCIA; ČLENKY PEZINSKÉHO CHRÁMOVÉHO ZBORU **AD UNA CORDA** – SPEV

PROGRAM

Mauricio Kagel (1931 — 2008)

Der Turm zu Babel — Melodien für eine Solostimme (2002)
3 Englisch
2 Deutsch

Meredith Monk (1942)

Three Heavens and Hells (1992)
I “There are three heavens and hells”

Mauricio Kagel

Der Turm zu Babel — Melodien für eine Solostimme
18 Ungarisch
14 Russisch

Meredith Monk

Three Heavens and Hells
III “People heaven and hell”

Mauricio Kagel

Der Turm zu Babel — Melodien für eine Solostimme
11 Niederländisch
8 Italienisch

Meredith Monk

Three Heavens and Hells
II “People, animal, things heaven and hell”

Mauricio Kagel

Der Turm zu Babel — Melodien für eine Solostimme
16 Suahelisch

Meredith Monk

Three Heavens and Hells
IV “Animal heaven and hell”

Mauricio Kagel

Der Turm zu Babel — Melodien für eine Solostimme
5 Französisch

Meredith Monk

Farmer’s Song (1974)

Rodený Argentínčan rusko-židovského pôvodu **Mauricio Kagel** sa ako 26-ročný držiteľ prestížneho umeleckého štipendia DAAD usadil v Nemecku, kde napokon ostal žiť a pôsobiť až do svojej smrti. Ako domestikovaný nemecký skladateľ patrí dnes Kagel ku kľúčovým postavám európskej povojnovej avantgardy a je považovaný najmä za priekopníka moderného hudobného, resp. inštrumentálneho divadla a hudobnej tvorby s multimediálnymi presahmi.

Cyklus piesní **Der Turm zu Babel** je majstrovským stvárnením úryvku textu zo Starého zákona (*I riekol Pán: „Poďme, zostúpme a pomäťme tam ich reč, aby nikto nerozumel reči druhého.“*) v osemnástich jazykových mutáciách. Neustále narážky na kultúrne a spoločenské maniere jednotlivých národov predstavujú typické „kagelovské“ balansovanie na hrane naivity a rafinovanosti, gýča a sofistikovanej hudby. A aj keď tento cyklus nie je koncipovaný vyslovene ako hudobné divadlo, v širšom slova zmysle sa z inštrukcií k jeho stvárneniu dajú prvky „divadelnosti“ (prínavnejšom v samotnom spôsobe stvárnenia textovej predlohy, či v možnosti pracovať pri uvedení aktívne s priestorom), určite vystopovať.

Speváčka, skladateľka, choreografka a performerka rusko-židovského pôvodu **Meredith Monk** patrí zas ku kľúčovým postavám povojnovej americkej avantgardy, nadväzujúcej na jednej strane na výdobytky cageovskej koncepcie umeleckej tvorby, na strane druhej tvorivo rozvíjajúcej odkaz priekopníkov amerického hudobného minimalizmu a špecifických prvkov partchovskej koncepcie hudobno-inštrumentálneho divadla ako rituálu. Práca s ľudským hlasom, slovom, pohybom a priestorom patria ku kľúčovým prvkom jej tvorby.

V úvode k tlačenej vydaniu vokálneho cyklu **Three Heavens and Hells** (Tri raje a tri peklá) odhaľuje Monk postupný prerod svojho hudobného myslenia smerom k ponímaniu vokálnej hudby ako hudby inštrumentálnej. Je presvedčená, že hlas ako taký je jazykom, ktorý má často schopnosť povedať oveľa viac, ako obsah a význam samotných slov. *Three Heavens and Hells* vychádza z textových predlôh vytvorených deťmi a predstavuje voči sofistikovanej Kagelovej „jazykovej mäteži“ istý kontrast. Monk požaduje interpretovať jednotlivé časti cyklu „čistým, jasným a konkrétnym tónom“ bez klasického vokálneho vibráta, čím dáva vyniknúť čistote a úprimnosti detskej poézie, na druhej strane tu však hojne využíva aj tzv. rozšírené vokálne techniky (ktorými stvárňuje onomatopoické zvuky odvodené z textových predlôh), čím posúva hranice vokálnej interpretácie do úplne nových dimenzií.

Daniel Matej

Slovenská sopranistka **Eva Šušková** absolvovala štúdium spevu u Viktórii Stracenskej na VŠMU v Bratislave, kde v roku 2013 úspešne obhájila dizertačnú prácu u Petra Mikuláša. Paralelne s pedagogickými (pedagóg na Katedre hudobnej výchovy na PdF UK) a organizačnými aktivitami (cyklus *(Ne)známa hudba* združenia Albrechtina, oceňované autorské projekty *secret VOICE*, *secret VOICE electric*, *VOICEssion* a detské projekty *Človekofón a tleSKOKrik*), sa profiluje ako výrazná osobnosť komorného a koncertného umeleckého života, nevynímajúc

rôznorodé formy hudobného divadla. V slovenských operných domoch a na zahraničných scénach (Česko, Francúzsko, Rakúsko, Poľsko) stvárnila niekoľko významných postáv, ako Tatiana, Desdemona, Rusalka, Suzel či Fiordiligi. Scénicky tiež našťudovala monodrámy *Pierrot Lunaire* od Arnolda Schoenberga, *The Raven* Toshia Hosokawu a komornú operu Georga Benjamina *Into the Little Hill*. Na konte má i uvedenie a nahrávku Hummelovej opery *Mathilde de Guise*, ale aj kreáciu premiér siedmich pôvodných slovenských opier (Beneš, Kubička, Solovic). Orientuje sa v širokom repertoári, pričom odborná kritika najviac vyzdvihuje jej interpretačný vklad v dielach klasikov 20. storočia. Je zaniietenou propagátorkou slovenskej hudby a vďaka úzkej spolupráci s viacerými skladateľmi sa stala vyhľadávanou interpretkou nových diel.

Eva Šušková sa ako sólistka predstavila na mnohých významných európskych festivaloch (Gaida, Lost&Found, Pražské premiéry, BHS, Melos Étos, Zempléni fesztivál, Neuen Musik in Bamberg, Konvergencie, Dni starej hudby a i.), kde spolupracovala s orchestrami a súbormi Prague Modern, Quasars Ensemble, Solamente naturali, Janáčkovou filharmóniou Ostrava, Slovenskou filharmóniou, Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu, Slovenským komorným orchestrom a ďalšími. Nahrávala pre Brilliant Classics, Phaedra, Dynamic, Slovenský rozhlas, Hudobný fond, Real Music House a Diskant.

V poslednom období upriamuje svoj umelecký rukopis na interpretáciu klasickej piesne v site-specific predvedeniach. V spolupráci s barytonistom Petrom Mazalánom zrealizovali projekty s jedinečným rukopisom — *Babylonská veža*, *Shaped Songs* (v spolupráci s Cluster Ensemble) a *Symptom: Dieta*.

Je držiteľkou Ceny Nadácie Tatra banky za umenie v kategórii Mladý tvorca (2013), Radio_Head Awards za najlepší album roku 2015 v kategórii Klasická hudba a Ceny Frica Kafendu, udeľovanej Hudobným fondom za výnimočné interpretačné umelecké výkony (2016).

Peter Mazalán, absolvent operného spevu a divadelnej scénografie VŠMU a taktiež Fakulty architektúry STU, získal viaceré ocenenia na medzinárodných speváckych súťažiach už počas svojich štúdií. Medzi najvýznamnejšie patrí 1. cena na Hilde Zadek International Vocal Competition vo Viedni. Peter Mazalán debutoval v SND v Haydnovom titule *L'isola disabitata* pod taktovkou Andrewa Parrotta, ďalej nasledovalo angažmán v opernom štúdiu Bayerische Staatsoper v Mníchove, kde stvárnil okrem iných aj hlavné roly v Haydnovej opere *La fedelta* premiata a Janáčkovej *Liške Bystrouške*. Neskôr sa stal členom ansámblu Stadttheater Klagenfurt.

Peter Mazalán pôsobí aj ako koncertný umelec. Účinkoval ako sólista s Bayerische Staatsorchester v diele Dvořákových Biblických piesní. Spolupracoval s orchestrom Schleswig — Holstein Musik Festival v produkcii Händlovho oratória *Alexander Feast*. Prednedávnom uviedol Händelovo oratórium *Messias* s Münchner Symphoniker v Mníchove a s hudobným telesom Chorwerk Ruhr v Essene. Je tiež vyhľadávaným interpretom Orffovej kantáty *Carmina Burana* (Lübeck, Sala Sao Paulo — Brazília, Brno, Rheingau Festival).

24/10/2017

NACH BACH + 1

KORAČ / MACHAJDÍK / BOGOJEVIĆ / ZIMMER / PETRÍK / ERIĆ

SAŠA MIRKOVIĆ – VIOLA

PROGRAM

Vladimir Korač:

Zersetzung (Nach Bach +1 projekt)

Peter Machajdík:

Peroket

Nataša Bogojević:

*#NachBach featuring Саша
(Nach Bach +1 projekt)*

Ján Zimmer:

Balada — Burtleska

Stanislav Petřík:

Viol's dance

Zoran Erić:

List No. 1 (Nach Bach +1 projekt)

Vladimír Korač študoval na Hudobnej fakulte Univerzity v Belehrade v triede prof. Srđana Hofmana a v súčasnosti je doktorandom u prof. Zorana Erića. Absolvoval skladateľské kurzy ako Medzinárodná letná akadémia Praha-Viedeň-Budapešť, Sarajevo Sonic Studio, Donaueschinger Musiktage a Internationale Ferienkurse für Neue Musik Darmstadt. Komponuje pre sólové nástroje, rôzne komorné zoskupenia, symfonický orchester a elektroakustické diela.

Zersetzung (nemecky — rozklad, dekompozícia). Rozklad zvyčajne nastáva ihneď po smrti a trvá, až kým organizmus úplne nezmizne alebo kým nedôjde k mineralizácii. Rozklad vzniká z toho dôvodu, že organizmus je bohatým zdrojom potravy pre iné organizmy.

Tvorba **Petra Machajdíka** zahŕňa skladby inštrumentálne, vokálne, zvukové prostredia, hudbu k filmu, rozhlasovým hrám a tanečným predstaveniam. Diela tohto bratislavského rodáka boli prezentované v rámci mnohých významných medzinárodných festivalov, a to vo Viedni, Berlíne, Ríme, Miláne, Bostone, ale i v rámci Bratislavských hudobných slávností či festivalu Melos-Étos v Bratislave. Získal mnoho ocenení v Nemecku a Rakúsku, ako aj Cenu Jána Levoslava Bellu za rok 2005.

Peroket Petra Machajdíka vznikol v deväťdesiatych rokoch minulého storočia a patrí k prvým tradičnou notáciou napísaným dielam autora. Vychádza z pestrých vokálnych akrobacií a rytmických štruktúr spevu papagája (po francúzsky *Perroquet*). Skladba sa po úvodných taktach nenápadne metabolizuje do dialógu sveta tetrapodných bipedných teplokrvných stavovcov so zvukom dreveného hudobného nástroja — violy, predstavujúcej časť prírody. Tento mód skladby opúšťa v jej samotnom závere, kedy sa z virtuóznejskej smršte tónov vynorí počiatočný papagáj nápev.

Nataša Bogojević absolvovala štúdium kompozície na Hudobnej fakulte Univerzity v Belehrade v triede prof. Srđana Hofmana. Žije a tvorí v Chicagu, kde vedie kurzy na DePaul University. Skladá v oblasti akustickej, elektronickej a počítačovej hudby, ako aj v ich zlúčení do multimedialnej syntézy. Jej diela odzneli na veľkých festivaloch ako napríklad Európsky festival experimentálnej hudby, Beyond Biography, Gaudeamus Music Week apod. Získala ocenenia v Srbsku i v zahraničí.

Skladba **#NachBach featuring Саша** využíva Bachove monumentálne intervaly a bohatstvo sonority prázdnych strún violy. Skladba začína prológom, označeným ako #prelude a pozostáva z tónov Bachovho mena. Nasledujú časti inšpirované Bachovou Suitou G-dur: #allemande, #courante, #sarabande, #menuet I, #menuet II a #gigue. Znak # (hashtag) znamená, že časti sú depersonalizované a urbánne. Minimalistický formálny materiál je často prerušovaný kadenciami, ktoré sú quasi citáciami Bacha. Názny minimalistizmu v skladbe nie sú odrazom hudby amerických post-minimalistov, ale pochádzajú z balkánskeho hudobného dedičstva.

“V tvorbe **Jána Zimmera** zaujímal dominantné postavenie klavír, čo sa odrazilo aj na počte diel pre tento nástroj, ktoré aj sám ako klavirista premiéroval. Ďalšou oblasťou jeho kompozičnej práce bola symfonická tvorba. Venoval sa však aj tvorbe pre organ, vokálnej a zborovej tvorbe, písal filmovú hudbu, je autorom komorných a operných diel. Jeho príklon k orchestrálnemu tvorbe vychádza nielen z výbornej kompozičnej prípravy, ale rovnako zo zmyslu pre výstavbu diela, formovú precíznosť a psychologickú i dramatickú presvedčivosť. Zimmerova hudba je invenčná, myšlienkovito bohatá, inštrumentálne pestrá. Impulzivnosť jeho povahy sa odráža aj v samotnej tvorbe. Skladateľ bol názorovo — v hudbe i v osobnom živote — jednoznačný, zásadový a precízny. Podnetom na to boli nepochybne spoločenské a politické vplyvy, neponechávajúce skladateľovi dostatok tvorivej slobody. Ako dobrý psychológ sa vedel vcítiť aj do sveta detí, čo sa odrazilo na obľúbenosti jeho tvorby v hudobných učilištiach. Zimmer prekonal zaujímavý vývin. V jeho dielach nachádzame tak prvky neobaroka, ako aj neskorších kompozičných prejavov, až po dvanásťtónovú techniku, hoci nikdy nebol typom experimentátora.”

(BACHLEDA, Stanislav: *Ján Zimmer. In: 100 slovenských skladateľov. Ed. Marián Jurík, Peter Zagár. Bratislava: Národné hudobné centrum, 1998, s. 298.*)

Stanislav Petrík je absolventom Konzervatória v Bratislave. Zo zdravotných dôvodov nepokračoval v ďalších štúdiách. Sleduje tvorbu európskych skladateľov, ale v jeho skladbách je citelnejší vplyv amerických minimalistov. Používa dlhšie patterny, ktoré opakuje a tie sa postupne harmonicky rozvíjajú. V tomto duchu napísal aj skladbu **Viol's Dance**, ktorá bude mať na koncerte v Nových Zámkoch premiéru.

Zoran Erić je profesorom na Hudobnej fakulte v Belehrade a vedúcim Katedry kompozície. Jeho opus zahŕňa kompozície rôznych žánrov pre rôzne typy súborov a sólových nástrojov. Dôležité miesto v jeho tvorbe zaujíma hudba pre divadlo a film. Získal viacero ocenení a uznaní.

List No. 1 predstavuje variácie na Suitu č. 6 pre violončelo J. S. Bacha. Tieto variácie sú inšpirované obrazom Hieronyma Boscha Záhrada rozkoší. Každá z nich súvisí s určitým detailom zázračného "pekla".

Peter Machajdík

Saša Mirković, ktorého kritici označujú ako "najlepšieho srbského violistu" a „charizmatického umelca, z ktorého srší entuziazmus“ je aktívny ako sólista, komorný a orchestrálny hráč, venuje sa pedagogickej činnosti a organizuje koncerty. Jeho repertoár siaha od klasickej až po súčasnú hudbu. Či už vystupuje sólovo alebo so svojím ansámbľom Ensemble Metamorphosis, jeho koncerty — zahŕňajúce world music, jazz a pop i použitie audiovizuálnych technológií — prinášajú zimomriavky.

Narodil sa v Čačaku v roku 1980. Navštevoval School for Music Talents in Čuprija, v štúdiu pokračoval na Hudobnej fakulte v Belehrade. Jeho profesormi boli umelci a pedagógovia Petar Ivanović, Panta Veličković, Đerđ Zazrović, Tomislav Milošević a Dejan Mladenović. Ako sólista i komorný hráč absolvoval masterclass-y s umelcami ako Ognyan Stanchev, Ivo-Jan van der Werff, členmi New Helsinki Quartet a The Medici Quartet. Bol hráčom a prvým violistom Norwegian Youth Orchestra (Elverum), German-Scandinavian Orchestra (Berlín) a World Youth Peace Orchestra (Štokholm). Už počas štúdií získal mnohé prvé a špeciálne miesta, vrátane ocenení za interpretáciu súčasnej hudby. Medzi jeho oceneniami je taktiež prémie v súťaži Talents for the 21st century na Slovensku, vďaka ktorej vystúpil ako sólista so Slovenským komorným orchestrom Bohdana Warchala pod vedením Bohdana Warchala.

V koncertnom programe pre sólo violu **Nach Bach +1** zozbieral skladby inšpirované Suitami pre sólo violončelo od Johanna Sebastiana Bacha. V januári 2017 Saša Mirković vyhral prestížne ocenenie „Music Classics“ v kategórii sólista roka.

21/11/2017

SZIA, LAJOS KASSÁK

HUDOBNÁ REINTERPRETÁCIA VYBRANÝCH VÝTVARNÝCH DIEL

CLUSTER ENSEMBLE IVAN ŠILLER - KLAVÍR, OBJEKTY; FERÓ KIRÁLY - SYNTETIZÁTOR, OBJEKTY; MICHAL MATEJKA - GITARA; JOZEF KRUPA - BICIE

Reinterpretácia výtvarných diel do hudobnej podoby je nezvyčajný typ umeleckej činnosti. Cluster ensemble v roku 2014 zrealizoval originálny koncept, kedy hudobno-performatívne interpretoval grafiky významného slovenského umelca Dezidera Tótha alias Monogramistu T.D. Umelci vychádzali zo svojej skúsenosti s grafickými partitúrami Milana Adamčiaka, ktorých interpretácii sa venujú niekoľko rokov.

Projekt Bon Jour Monogramista T.D. mal veľký úspech a bol súčasťou zahraničného turné v Nemecku, Dánsku a Nórsku. Na základe týchto skúseností neskôr Cluster ensemble podobným spôsobom reinterpretoval diela Svätopluka Mikytu a Juraja Bartusza.

Tentokrát súbor reaguje na ideu Galérie Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch a performatívne spracuje tvorbu novozámockého rodáka Lajossa Kassáka. Predstavenie bude "pripravenou improvizáciou" - výsledkom intenzívneho sústredenia umelcov v galérii, ktorí v rámci prípravy budú pracovať s vybranými Kassákovými dielami.

Eva Vozárová, Fero Király

Interdisciplinárna umelecká skupina Cluster ensemble vznikla v roku 2009 okolo kľúčovej postavy slovenského hudobníka Ivana Šillera. Všetko to začalo slovenskou premiérou skladby Six Pianos od Steva Reicha v bratislavskom obchode s klavírmi. Voľné zoskupenie hosťujúcich umelcov sústredených okolo umeleckej dvojice Šiller a Király odvtedy pravidelne koncertuje na domácich a zahraničných pódioch. Súbor sa venuje predovšetkým interpretácii diel súčasných skladateľov a hudobných osobností 20. storočia, autorským projektom posúvajúcim hranice umeleckej interpretácie a edukačným projektom. Do dnešného dňa so súborom spolupracovalo takmer päťdesiat hudobníkov, tanečníkov, výtvarníkov a ďalších umelcov z Európy a USA. Ich debutový album Cluster ensemble Plays Philip Glass vyšiel v júni 2016 v slovenskom vydavateľstve Hevhetia a v americkom vydavateľstve Orange Mountain Music.

5/12/2017

DONO DI NATALE

HÄNDEL / STRAUSS / SCHNEIDER-TRNAVSKÝ / MARTINČEK / DEBUSSY /
OFFENBACH / VERDI / RACHMANINOV / BELLINI

MICHAELA VÁRADY - SOPRÁN, DAGMAR DUŽDOVÁ - KLAVÍR

PROGRAM

G. F. Händel:

Let the bright Seraphim
ária z oratória *Samson*

Richard Strauss:

Die Nacht, Op.10 č.3
Kling, Op.48 č.3
Amor, Op.68 č.5

Mikuláš Schneider-Trnavský:

Uspávanka

Peter Martinček:

Ave Mária

Claude Debussy:

Arabeska č.1

Jacques Offenbach:

Les oiseaux dans la charmille
ária *Olympie* z opery *Les Contes d'Hoffmann*
(*Hoffmannove poviedky*)

Giuseppe Verdi:

Caro nome
ária *Gildy* z opery *Rigoletto*

Sergej Rachmaninov:

Moment music op.16 č.5 Des dur

Vincenzo Bellini:

Ah, non credea mirarti... Ah non giunge...
aria *Aminy* z opery *La Sonnambula* (*Námesačná*)

Nemecký skladateľ **Georg Friedrich Händel** sa v roku 1712 rozhodol usadiť v Londýne a podarilo sa mu pomerne rýchlo dosiahnuť skladateľský vzostup. Veľkej pozornosti publika sa tešili najmä jeho opery. Ich uvádzanie však komplikoval narastajúci konkurenčný boj medzi Händlom a šľachtickou opernou spoločnosťou (*Opera of the Nobility*). Skladateľ sa preto rozhodol obrátiť svoju pozornosť k oratóriu (vokálno-inštrumentálnej epickej skladbe na biblický text). Podarilo sa mu vytvoriť nový jedinečný typ kompozície, ktorá vynikala dramaturgicky, hudobne, aj jazykovým spracovaním. Händel zhotovil všetky oratória na anglické libreto na námety zo Starého zákona. Tým prekonal tradíciu inscenovať diela výlučne v latinčine či

taliančine. Jeho oratória sa vďaka svojej lyrike, jedinečnej zvukovosti, ako aj „šalamúnskej“ voľbe jazyka tešili veľkej priazni, ktorá pretrvávala ešte viac ako 150 rokov po jeho smrti.

Samson patrí spoločne s Mesiášom, Judášom Makabejským a Šalamúnom medzi Händlove kľúčové oratória. Premiéra diela sa konala 18. februára 1743 na pôde Kráľovského divadla v Londýne (na vystúpení sa predstavila aj významná sólistka Kitty Clive). Händel v ňom svojim hudobným spracovaním vytvoril dômyselné kontrasty a jedinečným spôsobom vykreslil jednotlivé charaktery postáv. K najhrávanejším áriám oratória patrí ária z 3. dejstva *Le the Bright Seraphin*. Skladba je pozoruhodnou ukážkou práce so sólom trúbky a sopránou.

Tri piesne **Richarda Straussa** *Die Nacht, Kling a Amor* sú pre poslucháča akousi hudobnou ilustráciou rôznych abstrakcií. Prvá vykresľuje „mystický“ obraz noci ako všadepřítomnej temnej sily. Strauss sa pri komponovaní opiera o text a snaží sa zachytiť atmosféru strachu z nadchádzajúcej temnoty. Pieseň *Kling* je pravým opakom prvej kompozície. Ide o expresívnu lúbostnú skladbu, zdôrazňujúcu búrlivosť, silu a energiu lásky. Skladateľ hudbou zámerne podčiarkuje slovo „Kling!“ (znej!) a ponecháva skladbe euforický charakter. V piesni *Amor* je láska taktiež v centre pozornosti. Jej poňatie je však celkom iné. Strauss vykresľuje lásku ako nevyspytateľný cit, s ktorým sa neradno zaplietť. Stupňovanie pasáží na jednej slabike a početné modulácie pomáhajú vykresliť atmosféru skladby a pocit neustáleho pohybu.

Uspávanka je šiestou piesňou z cyklu *Slzy a úsmevy* slovenského skladateľa **Mikuláša Schneidera-Trnavského**. Tento cyklus odráža snahu Schneidera-Trnavského experimentovať s textami moderných slovenských básnikov (Krasko, Jesenský, Roy a i.). *Uspávanka* je jedinou skladbou cyklu inšpirovanou ľudovou tematikou. Námet čerpá zo zbierky Nový nápev na prstonárodné slová. Je to lyrická a pokojná koncertná skladba s jednoduchou melodikou.

Peter Martinček je známy svojou bohatou vokálnou tvorbou, ale tiež záujmom o rôzne hudobné štýly ako aleatorika, jazz alebo populárna hudba. Skladba *Ave Maria* pre sólový hlas a klavír vystihuje skladateľovu snahu o kontakt s publikom. Svojich poslucháčov oslovuje pútavým melodickým nápadom, rytmickým spracovaním a priliehavou zvukovosťou. Jeho cieľom je zreteľnosť hudby a snaha vyvolať v poslucháčovi pôžitok z hudby.

Arabeska č. 1 je prvou z dvojice klavírných skladieb označených **Debussym** ako „**Deux arabesques**“ (dve arabesky). V celom diele sú citelné jednoduché čisté zvukové línie charakteristické pre rané obdobie tvorby skladateľa. Hoci ide o pomerne skoré dielo, môžeme v ňom sledovať aj znaky typické pre Debussyho skladateľský rukopis. Skladateľ sa snaží prostredníctvom striedavého vedenia hlasov a výraznej témy navodiť pocit plynutia a impresie.

Veľmi známou scénkou z komickej **Offenbachovej** opery *Les Contes d'Hoffmann* (*Hoffmannove poviedky*) je práve ária *Les oiseaux dans la charmille* (Vtáky v altánku). Vtipná scénka ilustruje vystúpenie hlavnej protagonistky v úlohe bábiky spievajúcej pieseň. Offenbach tu vytvoril interpretačne náročnú úlohu. Speváčka musí v rámci svojho vystúpenia

zachytiť rôzne groteskné prejavy bábičky, ktorá sa pri spievaní trhane pohybuje, tancuje a zasekáva sa.

Opera **Rigoletto** patrí medzi populárne a často inscenované diela **Giuseppeho Verdiho**. Vznikla na námet divadelnej hry Viktora Huga *Kráľ sa zabáva*. Hoci kvôli údajnému germanizmu čelila vlne kritiky, získala hneď po uvedení, 11. marca 1851 veľký ohlas a priniesla Verdimu významný úspech.

Ária *Caro nome* má veľmi hravý a veselý charakter. Sprievod je jednoduchý a jeho úlohou je dotvárať atmosféru scény. Na viacerých miestach sa objavujú sólové virtuózne vstupy speváčky s rôznym stupňom ozdobovania. Celá ária sa nesie vo veľmi pokojnom duchu a podnecuje poslucháča vychutnať si príjemnú atmosféru scény.

Ruský skladateľ **Sergej Rachmaninov** v istom rozhovore poznamenal: „Čo sa pokúšam robiť, keď píšem svoju hudbu, je povedať jednoducho a priamo to, čo je pri komponovaní v mojom srdci.“ Túto myšlienku zachytáva aj jeho cyklus šiestich klavírných **Momentov**. Všetky skladby dokladujú mimoriadne interpretačné a kompozičné umenie skladateľa. Expresívnosť, komplikovanosť a virtuózný charakter skladieb podčiarkuje možnosť ich samostatného koncertného predvážania. Cyklus však zároveň odráža aj istú intimitu, ktorá je citeľná najmä v *Momente musicu* č. 5. V kompozícii chýbajú akékoľvek vyhrtené úseky alebo výrazné dynamické zmeny. Je ukázkou citlivého prístupu skladateľa a jeho zmyslu pre lyriku. Hoci sa skladba javí ako jednoduchá, udržať jej charakter si vyžaduje vnímavého interpreta.

Podkladom pre **Belliniho** operu **La Sonnambula** (Námesačná) sa stal scenár rovnomenného baletu Eugèna Scriba a Jean-Pierrea Aumera. Dielo si získalo veľký ohlas najmä v Anglicku. Zásľuhu na tom mala predovšetkým španielska mezzo-sopranistka Maria Malibran.

Ária *Ah, non credea mirarti... Ah non giunge...* sa objavuje v závere opery. Je skôr lyrická, ťaživá a predostiera poslucháčovi pochmúrnu atmosféru.

Karolína Miháliková

Dagmar Duždová študovala hru na klavíri na košickom Konzervatóriu a na VŠMU v Bratislave. Od roku 2000 bola pedagogičkou komornej hry a korepetitorkou na Royal Scottish Academy of Music and Drama v Glasgowe (UK). V septembri 2003 prijala ponuku na hostovanie v Južnej Kórei, kde 5 rokov pôsobila ako korepetitorka a neskôr ako hudobná riaditeľka koncertnej a opernej spoločnosti „OperaM“.

Je vyhľadávanou komornou hráčkou a spolupracuje s mnohými vynikajúcimi našimi aj zahraničnými umelcami. Absolvovala koncertné turné v Južnej Kórei, Japonsku, Číne, Singapure a 7 ďalších štátoch Európy.

Vystupovala na významných hudobných festivaloch a na pódiiach známych koncertných sál ako sú Saint Martin in the Fields (Londýn), Merchant House (Glasgow), Queen 's Hall (Edinburg), Sejong Art Center (Soul) a i.

V r. 2007 a 2009 organizovala „Euroasia Summer Music Festival“ v rámci ktorého sa uskutočnili slovensko-kórejské hudobné majstrovské kurzy a cyklus koncertov v Bratislave a Košiciach, na ktorých sa predstavili umelci z Južnej Kórey. V roku 2012 v rodnom meste založila ARTIS festival komornej hudby, ktorý je v súčasnosti označovaný ako najvýznamnejšie podujatie Kultúrneho leta mesta Prešov.

Dagmar pôsobí ako pedagogička klavírnej hry a korepetitorka na Konzervatóriu v Košiciach.

Michaela Várady (koloratúrny soprán) sa počas svojej doterajšej profesionálnej opernej kariéry na domácej aj hosťujúcich scénach stala vyhľadávanou predstaviteľkou tzv. belcantových sopranových úloh oper G. Donizettiho, V. Belliniho, G. Rossiniho a ďalších.

Spev študovala na košickom Konzervatóriu v triede L. Šomorjaiovej a na Akadémii umení v Banskej Bystrici. Absolvovala interpretačný kurz u prof. Ruthilde Boesch vo Viedni. Je sólistkou Opery Štátneho divadla Košice a hosťuje na viacerých slovenských a českých operných scénach. Ako koncertná speváčka spolupracuje so ŠfK Košice, Slovak Sinfonietta Žilina, Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu v Bratislave.

Je mnohonásobnou držiteľkou Výročnej ceny a Prémie Literárneho fondu: v 2004 za postavu Noriny v opere G. Donizettiho Don Pasquale, v 2006 za postavu Adiny v opere G. Donizettiho Nápoj lásky, v 2009 za postavu Lucie v opere G. Donizettiho Lucia di Lammermoor a v 2012 za postavu Eurydiky v operete J. Offenbacha Orfeus v podsvetí. V roku 2012 jej bola udelená Cena primátora mesta Sabinov za vynikajúcu reprezentáciu mesta.

Bulletin k cyklu komorných koncertov vydala:
Galéria umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch

Zodpovedný redaktor: Magdaléna Klobučníková
Dramaturgia: Ivan Šiller
Redakcia bulletinu, produkcia koncertov, texty: Zuzana Jasenková

Dizajn a layout: Filip Jurkovič
Tlač: Tlačiareň Merkúr s.r.o. Dolný Ohaj

Hlavný
organizátor

Nitriansky
samosprávny kraj

Spoluorganizátor

Hlavný partner:

u. fond
na podporu
umenia

Podujatie podporil
z verejných zdrojov
Fond na podporu umenia.

S finančnou
podporou SOZA

S finančnou
podporou
Hudobného fondu

Mesto Nové Zámky

Projekt
Nach Bach + 1
podporil **SOKOJ**

GALÉRIA PLNÁ HUDBY

Náhľad

PROGRAM / JESEŇ 2017

26. septembra 2017 o 17.00 hod.

PROTI NOCI

Burlas / Družecký / Piaček / Matej / Milakovič

Lotz Trio

Róbert Šebesta, Ronald Šebesta a Sylvester

Perschler — dobové basetové rohy

10. októbra 2017 o 17.00 hod.

BABYLONSKÁ VEŽA

Kagel / Monk

Eva Šušková — sólový spev, koncept,
umelecké vedenie vokálneho ansámbľu;

Peter Mazalán — sólový spev,

scénická realizácia;

členky pezinského chrámového
zboru Ad Una Corda — spev

24. októbra 2017 o 17.00 hod.

NACH BACH + 1

Korać / Machajdík / Bogojević /

Zimmer / Petrík / Erić

Saša Mirković (Srbsko) — viola

21. novembra 2017 o 17.00 hod.

SZIA, LAJOS KASSÁK

Hudobná reinterpretácia vybraných výtvarných diel

Cluster ensemble

Ivan Šiller — klavír, objekty

Fero Király — syntetizátor, objekty

Michal Matejka — gitara

Jozef Krupa — bicie

5. decembra 2017 o 17.00 hod.

DONO DI NATALE

Händel / Strauss / Schneider-Trnavský / Martinček /

Debussy / Offenbach / Verdi / Rachmaninov / Bellini

Michaela Várady — soprán

Dagmar Duždová — klavír